

Η μοναδική Θ. Λειτουργία του Πάσχα του 1945 στο Νταχάου! (Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Αρχισυντάκτης Θρησκείας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

(6 Μαΐου – Ημέρα μνήμης του Ολοκαυτώματος)

Κάθε πασχαλινή Θεία Λειτουργία είναι αναμφισβήτητα μοναδική. Αυτή όμως που τελέστηκε το 1945 στο ναζιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης Νταχάου, είναι ξεχωριστή στην ιστορία του ανθρώπινου γένους. Λίγες μέρες μετά την απελευθέρωσή τους από τον στρατό των ΗΠΑ στις 29 Απριλίου 1945, εκατοντάδες Ορθόδοξοι Χριστιανοί κρατούμενοι στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου συγκεντρώθηκαν για να γιορτάσουν μian αλλιώτικη Ανάσταση.

Το στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου ξεκίνησε να λειτουργεί το 1933 σε ένα πρώην εργοστάσιο πυρίτιδας. Οι πρώτοι κρατούμενοι ήταν πολιτικοί αντίπαλοι του Αδόλφου Χίτλερ, ο οποίος είχε γίνει καγκελάριος την ίδια χρονιά. Κατά τη διάρκεια των 12 χρόνων ύπαρξης του στρατοπέδου, πάνω από 200.000 κρατούμενοι μεταφέρθηκαν εκεί. Στην πλειοψηφία τους ήταν χριστιανοί όλων των Ομολογιών, τόσο κληρικοί όσο και λαϊκοί.

Ο Χριστός ανοίγει τις πύλες ενός επίγειου Άδη

Αμέτρητοι κρατούμενοι πέθαναν στο στρατόπεδο, ενώ εκατοντάδες αναγκάστηκαν να συμμετάσχουν στα απάνθρωπα ιατρικά πειράματα που διεξάγονταν από τον Δρ Σίγκμουντ Ράσερ. Στο μεταξύ, χιλιάδες κρατούμενοι από διαφορετικά στρατόπεδα είχαν σταλεί στιβαγμένοι σε σιδηροδρομικές αποστολές. Η συντριπτική πλειονότητα από αυτούς πέθαναν με φρικτό θάνατο από πείνα, αφυδάτωση και την έκθεση σε ασθένειες.

Όταν οι κρατούμενοι έφτασαν στο στρατόπεδο ξυλοκοπούνταν βάνανυσα, κουρεύονταν και όλα τους τα προσωπικά αντικείμενα παίρνονταν από τους φρουρούς. Η ζωή τους βρισκόταν κυριολεκτικά στο έλεος των φυλάκων τους, καθώς μπορούσαν να τους σκοτώσουν κάθε φορά που νόμιζαν ότι θα έπρεπε. Οι τιμωρίες για διάφορες παραβάσεις τούς περίμεναν κάθε στιγμή της διαβίωσής τους εκεί και περιλάμβαναν κρέμασμα σε γάντζους για ώρες, σε αρκετό ύψος, ώστε τα πόδια τους να μην αγγίζουν το έδαφος, χτυπήματα, μαστίγωμα και απομόνωση για μέρες σε δωμάτια απίστευτα μικρά.

Οι εξευτελισμοί των κρατουμένων έφτασαν στο τέλος τους την άνοιξη του 1945. Οι μαρτυρίες των στρατιωτών είναι συγκλονιστικές:

«... όταν μπήκαμε, αντίκρισα το πιο φρικτό θέαμα που έχουν δει ποτέ τα μάτια μου. Αυτοκίνητα φορτωμένα με πτώματα. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν γυμνοί

και δεν είχαν άλλο παρά δέρμα και οστά. Τα πόδια και τα χέρια τους είχαν μόνο μερικές ίντσες περίμετρο, χωρίς καθόλου γλουτούς. Πολλοί από τους νεκρούς είχαν τρύπες από σφαίρες στο πίσω μέρος του κεφαλιού τους» (Επιστολή του G.I. William Cowling).

Ο κρατούμενος Gleb Rahr από τη Λετονία δίνει μια άλλου είδους μαρτυρία:

... Φυσικά, είχα διαρκώς επίγνωση του γεγονότος ότι αυτά τα βαρυσήμαντα γεγονότα εκτυλίσσονταν κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας. Αλλά πώς θα μπορούσαμε να το ζήσουμε, έξω από τις σιωπηλές, ατομικές προσευχές μας; Ένας συγκρατούμενος και επικεφαλής διερμηνέας της Διεθνούς Επιτροπής των Αιχμαλώτων, ο Μπόρις Φ., με επισκέφθηκε στη μολυσμένη από τύφο μονάδα μου, το "Μπλοκ 27" -για να με ενημερώσει ότι ήταν σε εξέλιξη προσπάθειες, σε συνεννόηση με Εθνικές Επιτροπές Αιχμαλώτων από τη Γιουγκοσλαβία και την Ελλάδα, για να πραγματοποιηθεί Ορθόδοξη Θ. Λειτουργία για την ημέρα του Πάσχα, 6 Μαΐου.

Υπήρχαν ορθόδοξοι ιερείς, διακόντοι και μια ομάδα μοναχών από το Άγιο Όρος μεταξύ των κρατουμένων. Αλλά δεν υπήρχαν άμφια, καθόλου βιβλία, ούτε εικόνες, κεριά, πρόσφορα ή κρασί. . . . Οι προσπάθειες για να τα βρούμε αυτά από τη ρωσική εκκλησία στο Μόναχο απέτυχαν, καθώς οι Αμερικανοί απλά δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν κανέναν από αυτή την ενορία στην κατεστραμμένη πόλη. Παρ' όλα αυτά, ορισμένα από τα προβλήματα θα μπορούσαν να επιλυθούν. Οι περίπου τετρακόσιοι καθολικοί ιερείς που κρατούνταν στο Νταχάου είχαν την άδεια να παραμείνουν μαζί σε ένα στρατώνι και να τελούν τη Θ. Λειτουργία κάθε πρωί πριν ξεκινήσει η δουλειά. Έτσι, μας πρόσφεραν τους Ορθόδοξους τη χρήση της αίθουσας προσευχής τους στο «Μπλοκ 26», η οποία ήταν ακριβώς απέναντι στο δρόμο από το δική μου "Μπλοκ".

Το εκκλησάκι ήταν γυμνό, εκτός από ένα ξύλινο τραπέζι και μια εικόνα της Παναγίας Czenstochowa που κρεμόταν στον τοίχο πάνω από το τραπέζι, μια εικόνα που προερχόταν από την Κωνσταντινούπολη και αργότερα έφερε στο Belz στη Γαλικία, όπου στη συνέχεια την πήρε από τους Ορθόδοξους ένας Πολωνός βασιλιάς. Όταν ο ρωσικός στρατός έδιωξε τα στρατεύματα του Ναπολέοντα από την Czenstochowa, ο ηγούμενος της Μονής Czenstochowa έδωσε ένα αντίγραφο της εικόνας στον Τσάρο Αλέξανδρο Α', ο οποίος το τοποθέτησε στον καθεδρικό ναό Καζάν στην Αγία Πετρούπολη, όπου ετιμάτο μέχρι την κατάληψη της εξουσίας από τους Μπολσεβίκους.

Μια δημιουργική λύση στο πρόβλημα των αμφίων βρέθηκε επίσης. Από το νοσοκομείο της πρώην SS-φρουράς μας πήραμε καινούρια λινά υφάσματα. Όταν

ράψαμε μεταξύ τους κατά μήκος δύο πετσέτες, σχηματίστηκε ένα πετραχήλι και όταν ράφτηκαν στα άκρα τους προέκυψε ένα Οράριο. Οι κόκκινοι σταυροί που προορίζονταν αρχικά για να φορεθούν από το ιατρικό προσωπικό των φρουρών SS, τέθηκαν στις πετσέτες-άμφια.

Την Κυριακή του Πάσχα, 6 Μαΐου (23 Απριλίου σύμφωνα με το παλαιό ημερολόγιο) - που συνέπεσε με την εορτή του Αγίου Γεωργίου- Σέρβοι, Έλληνες και Ρώσοι συγκεντρώθηκαν στο στρατώνα των καθολικών ιερέων, λοιπόν. Παρά το γεγονός ότι οι Ρώσοι ήταν περίπου το 40% των κρατουμένων στο Νταχάου, λίγοι μόνο κατάφεραν να παρευρεθούν στη Θ. Λειτουργία. Μέχρι εκείνη τη στιγμή “αξιωματικοί επαναπατρισμού» των ειδικών μονάδων SMERSH είχε φτάσει στο Νταχάου από τα αμερικανικά στρατιωτικά αεροπλάνα, και άρχισαν τη διαδικασία ανέγερσης νέων γραμμών του συρματοπλέγματος με σκοπό την απομόνωση των σοβιετικών πολιτών από τους υπόλοιπους κρατούμενους, ως ένα πρώτο βήμα στην προετοιμασία τους για τον ενδεχόμενο αναγκαστικό επαναπατρισμό τους.

Σε ολόκληρη την ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας δεν υπήρξε πιθανώς ποτέ μια Λειτουργία του Πάσχα, όπως αυτή στο Νταχάου το 1945. Έλληνες και Σέρβοι ιερείς μαζί με ένα Σέρβο διάκονο, που φορούσαν τα χειροποίητα “άμφια” πάνω τις ριγέ μπλε και γκρι στολές κρατουμένων. Στη συνέχεια, άρχισαν να ψάλλουν, εναλλάξ από τα ελληνικά στα σλαβικά, και στη συνέχεια πάλι πίσω στα ελληνικά. Ο κανόνας του Πάσχα, τα Πασχάλια στιχηρά ψάλθηκαν όλα από μνήμης! Το Ευαγγέλιο «Εν αρχή ήν ο Λόγος» επίσης από μνήμης...

Και τέλος, η Ομιλία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, επίσης από μνήμης. Ένας νεαρός Έλληνας μοναχός από το Άγιο Όρος στάθηκε μπροστά από εμάς και απήγγειλε με τέτοιο πυρετικό ενθουσιασμό που ποτέ δεν θα τον ξεχάσω όσο ζω. Ο ίδιος ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος φάνηκε να μιλάει μέσα από αυτόν για εμάς και για τον υπόλοιπο κόσμο, όπως καλά! Δεκαοκτώ Ορθόδοξοι ιερείς και ένας διάκονος -περισσότεροι από τους οποίους ήταν Σέρβοι συμμετείχαν σε αυτή την αξέχαστη -Λειτουργία. Όπως και ο άρρωστος άνθρωπος που τον είχαν κατεβάσει από τη στέγη ενός σπιτιού και τον τοποθετηθεί μπροστά στα πόδια του Χριστού, ο Έλληνας Αρχιμανδρίτης Μελέτιος διακομίστηκε σε ένα φορείο μέσα στο παρεκκλήσι, όπου παρέμεινε προσευχόμενος κατά τη διάρκεια της Λειτουργίας.

Παρόντες ήταν ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Διονύσιος, ο οποίος μετά τον πόλεμο έγινε Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγών στην Ελλάδα, αλλά και ο (άγιος πλέον) Επίσκοπος Νικόλαος Βελιμίροβιτς, ο οποίος μεταφέρθηκε από το Νταχάου το Δεκέμβριο του 1944 και αργότερα έγινε ο πρώτος Προκαθήμενος της Σερβικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στις ΗΠΑ και τον Καναδά.